

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/71/2024
Identifikačné číslo spisu:	5405208164
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5405208164.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1a/ D. O., rod. H., nar. XX. XX. XXXX, 1b/ V. O., nar. XX. XX. XXXX, 1c/ D. I., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, žalobcovia 1a/ až 1c/ bytom J., L. O. XX, 1d/ X. A., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y.-S., N. XXX/XX, 2a/ S.. O. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom I., S.. V. Š. XXXX/X, 2b/ F.. D. A., bytom Ž., G. XXXX/XX, 2c/ F.. D. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., Š. XXX, 3/ Z. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y.-S., N. XXX/XX, 4/ Z. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 5/ I. H., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX, 6a/ Z. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J. XX, 6b/ N. G., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 7/ S. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 8/ S. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 9/ K. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y., L. XXXX/XX-XX, 10/ S. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 11/ O. Ž., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 12/ M. S.Á., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. X, 13/ K. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., J. O. XXX/X, 14/ Z. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., Q. XXX, 15/ Z. M., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom L. S., E. X, žalobcovia 1a/ až 2b/, 2c/, 3/ až 5/ a 7/ až 15/ právne zastúpení advokátom JUDr. Slavomírom Bachyncom, so sídlom Podbiel 177, 16a/ H. Z., nar. XX. XX. XXXX, G. O., M.. E. XXX/X, 16b) Y. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom G., K. XXX/XX, 16c) Z. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., Q. XXXX/XX, proti žalovaným: 1/ Z. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., L. O. XX, 2/ F.. M. Š., rod. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. X. XX, 3/ S.. U. O., nar. XX.X.XXXX, bytom J., L. O. XX, 4/ S. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. J. Q. XXX, žalovaní právne zastúpení JUDr. Dušan Serek advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Námestovo, Lúčna 6100/1, o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 3C/66/2008, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. mája 2023 sp. zn. 5Co/98/2020, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a.

Žalobcovia majú právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí štvrtým rozsudkom z 21. júna 2017 č.k. 3C/66/2008-1079 určil, že pozemky bližšie označené vo výroku tohto rozsudku patria do

dedičstva po Š. O., rod. O., narodenom XX. P. XXXX, naposledy bytom L. O. XX, zomrelom XX. Z. XXXX (výrok I.), žalovaným uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania v rozsahu 100 %, vyčíslené v uznesení, vydanom po právoplatnosti rozsudku (výrok II.) a uložil žalovaným povinnosť v plnom rozsahu nahradiť trovy konania štátu v rozsahu 100 %, vyčíslené v uznesení, vydanom po právoplatnosti rozsudku (výrok III.).

1.1. Z vykonaného dokazovania súd zistil, že žalobcovia sa domáhajú určenia, že sporné pozemky patria do dedičstva po ich právnom predchodcovi Š. O., nar. XX. XX. XXXX, zomrelom XX. XX. XXXX a to na základe kúpnej zmluvy z 12. 09. 1934, ktorú uzavrel so svojím otcom Š.Y. O. V.. V tejto súvislosti tvrdili, že pokiaľ sporné pozemky boli darované právnomu predchodcovi žalovaných, D. O. V. (formou odstupnej listiny z 08. 11. 1951) od svojich rodičov (Š. O. V. a jeho manželky M. O. V., ovdovelej Ž., rod. H.), išlo o neplatný právny úkon, keďže darcovia neboli vlastníkami pozemkov. Žalovaní v rámci procesnej obrany namietali, že ich právny predchodca nadobudol vlastníctvo vydržaním, keď žalobcovia nijakým spôsobom nespochybnili dobrú vieru právneho predchodcu žalovaných v období rokov 1952 až 1962, preto sa ich právny predchodca stal ich oprávneným držiteľom. Súd konštatoval, že žalovaní v súvislosti s oprávnenosťou držby znášajú dôkazné bremeno aj ohľadne skutočnosti, že ich právny predchodca nehnuteľnosti skutočne držal - užíval. Poukázal na to, že z vyjadrení žalovaných vyplýva, že ich právny predchodca užíval len niektoré z nich, ktoré však žalovaní bližšie neoznačili, a to v reálne rozdelenom stave. Nakoľko žalovaní ani len netvrdili, ktoré konkrétne pozemky ich právny predchodca mal užívať, geometrický plán, resp. iný dôkaz, ktorým by jednoznačne stotožnili tieto pozemky tak, aby neboli zameniteľné s inými, nepredložili a ani nenavrhli žiadne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení o užívaní pozemkov svojim právnym predchodcom, súd ich argumenty neuznal. Žalovaní zároveň nepreukázali právny titul oprávnenej držby. Naopak, bolo preukázané, že právny predchodca žalobcov nadobudol pozemky platnou kúpnu zmluvou a počas života ich nepreviedol. Súd preto žalobe vyhovel a o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) v poradí štvrtým rozsudkom z 31. mája 2023 sp. zn. 5Co/98/2020 rozhodol o odvolaní žalovaných a rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku I. potvrdil. Vo výrokoch II. a III. o náhrade trov konania zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobcovia 1a/ až 16/ majú voči žalovaným 1/ až 4/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 % a štát nemá nárok na náhradu trov konania. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že námietka žalovaných, že sa súd nezaoberal okolnosťami vydržania, je neopodstatnená. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalovaní neunesli dôkazné bremeno v otázke držby konkrétnych pozemkov (jednoznačne geometrickým plánom alebo iným dôkazom zadefinovanej časti zemského povrchu) ich právnym predchodcom; tieto nedokázali ani len bližšie označiť/vymedziť. Zároveň poukázal na to, že na nadobudnutie vlastníctva vydržaním nepostačuje iba titul vstupu do držby, ale je nevyhnutné aj ujetie sa a „výkon“ držby. Odvolací súd dodal, že je potrebná či už bezprostredne faktická držba osobou držiteľa alebo sprostredkované prostredníctvom činnosti aktivít tretej osoby. Odvolací súd konštatoval, že odstupná listina z roku 1951 v časti spoluvlastníckych podielov patriaca právnomu predchodcovi žalovaných bola absolútne neplatnou, pričom predmetom prevodu boli spoluvlastnícke podiely k rôznym pozemkom, a nie samostatné „celé“ pozemky. Zdôraznil, že pri vydržaní spoluvlastníckeho podielu nie je rozhodujúce, či dobromyseľný držiteľ (spoluvlastník) drží reálne vydelenú časť pozemku, ale či vykonáva práva spoluvlastníka (rozhodovanie o spoločnej veci, hospodárenie s ňou) v rozsahu zodpovedajúcom veľkosti podielu, tzv. „spoludržba“ (s poukazom na rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Cdo/27/2005). Žalovaní však ani len netvrdili, že by ich právny predchodca od uzavretia odstupnej zmluvy začal vykonávať spoluvlastnícke oprávnenia v rozsahu spoluvlastníckych podielov vymedzených v odstupnej zmluve; osobitne vo vzťahu k spoluvlastníckym podielom, ktoré nepatrili jeho rodičom, preto nadobudol vydržaním spoluvlastnícke podiely. Pokiaľ žalovaní tvrdili faktické užívanie celých pozemkov (čo tiež odporuje ich argumentácii o nadobudnutí spoluvlastníckych podielov vydržaním), vykonané dokazovanie (najmä svedka Z. Ž.) ukázalo, že skutočný stav užívania pôdy nezodpovedal zápisu v pozemkovom katastri a že právny predchodca žalovaných užíval ten istý rozsah pôdy pred (spolu s rodičmi) aj po uzatvorení odstupnej zmluvy a to prioritne z výslovného vyjadrenia žalovanej 4/ na pojednávaní. Teda je zjavné, že v dôsledku nesprávneho vymedzenia veľkosti spoluvlastníckych podielov (v časti patriacej právnomu predchodcovi žalobcov) nedošlo k žiadnej zmene v rozsahu faktického užívania pôdy právnym predchodcom žalovaných. Žalovaní pritom netvrdili, že by po uzavretí odstupnej zmluvy

poskytli časť pôdy na užívanie tretej osobe. Právny predchodca žalovaných teda nevstúpil do držby (užívania) „ďalšej“ pôdy, čiže aj keby sa prehliadli určujúce okolnosti pre ne/vydržanie spoluvlastníckych podielov, nespĺnil by kumulatívnu podmienku nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Tvrdenie žalovaných o užívaní pozemkov nebolo preukázané, nakoľko žalovaná 4/ na pojednávaní výslovne uviedla, že žalovaní predmetné pozemky nikdy neužívali a nevie ich ukázať a kde sa nachádzajú. Tiež poukázal na nezrovnalosti v tvrdeniach žalovaných v spore a v rámci vydania osvedčenia o vydržaní. Pokiaľ žalovaní argumentovali tým, že žalobcovia nepreukázali vnesenie pozemkov do JRD, súd uviedol, že nemožno to od nich spravodlivo požadovať, nakoľko systém evidencie to objektívne neumožňuje. Súd ďalej uviedol, že reálny stav v tom čase bol odlišný od stavu zápisu v pozemkovej knihe a aj keď boli žalovaní zapísaní, neznamená to že im patrilo vlastnícke právo. Pokiaľ sa žalovaní opierali o fakt, že uzatvárali nájomné zmluvy, súd uviedol, že tie nie sú dôkazom vlastníctva. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

2.1. Diametrálny rozdiel medzi reálnym stavom a stavom evidenčným/pozemkníkným bol i základom pre aplikáciu § 257 CSP vo vzťahu k trovám konania, na ktorú boli strany upozornené a bolo im umožnené sa k nej vyjadriť; čo ani jedna zo sporových strán nevyužila. Uviedol, že niet žiadnych pochybností, že na predmetnom faktickom stave mali zásadný podiel i právni predchodcovia žalobcov, ktorí patrili medzi piatich najväčších vlastníkov pôdy (kulakov) v danej lokalite. Pokiaľ by boli rešpektovali právnu úpravu účinnú v relevantnom období, o ktorej aj vzhľadom na právne dispozície s nehnuteľnosťami mali vedomosť a svoje vlastnícke pomery (podľa vyjadrenia pôvodného žalobcu 1/ dlhodobu stabilnú) zákonným spôsobom usporiadali, mohli zamedziť vzniku (aj) súdeného sporu. Osobitne, ak im bola nepochybne známa až extrémna zhodnosť nielen mien a priezvisk, ale aj tzv. prímení osôb žijúcich v predmetnej lokalite. S poukazom na uvedené odvolací súd považoval za primerané spravodlivému usporiadaniu pomerov strán priznanie žalobcom nároku na náhradu trov voči žalovaným v rozsahu 50 %. Súčasne odvolací súd zmenil výrok o trovách konania aj vo vzťahu k štátu tak, že tento nemá nárok na ich náhradu, nakoľko ak by štát/súd konal v prejednávanej príhode bez zbytočných prieťahov, trovy konania spočívajúce v trovách znaleckého dokazovania odvíjajúceho sa od zmien v katastri nehnuteľností podmienených „pozemkovými úpravami“, by vôbec neboli vznikli. Zároveň aj dotknuté zmeny v evidencii nehnuteľností sú realizované pod gesciou štátu.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie (ďalej aj „dovolatelia“). Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP. V tejto súvislosti uviedli, že odvolací súd konštatoval, že právny predchodca žalovaných nemohol na základe odstupnej listiny z roku 1951 nadobudnúť vlastnícke právo k žalovaným pozemkom na základe vydržania z dôvodu, že nebolo žiadnym dôkazom preukázané, že by sa po uzavretí tejto zmluvy právny predchodca žalovaných k pozemkom patriacim pôvodne právnenému predchodcovi žalobcov správal ako vlastník. Preto sa mal vyjadriť k navrhnutému dôkazu. Žalovaní poukazovali na to, že v odstupnej listine sa uvádza, že rodičia právneho predchodcu žalovaných odovzdávajú právnenému predchodcovi žalovaných poľnohospodársku pôdu o celkovej výmere 16 katastrálnych jutár. Jedno katastrálne jutro predstavovalo 5753,60 m², pričom 16 katastrálnych jutár predstavuje plochu o výmere 92057,60 m² (necelých 10 hektárov). Na pojednávaní dňa 03.12. 2010 ešte pred prvostupňovým súdom bolo oboznámené potvrdenie Štátneho archívu Bytča - pracovisko Dolný Kubín z 08. 01. 2010, z ktorého vyplývalo, že právny predchodca žalovaných v roku 1955 zdaňoval pôdu vo výmere 10 ha 91 árov a v roku 1957 výmeru 10 ha a 59 árov. Tento listinný dôkaz sa v originály nachádza v prílohovej obálke spisu pod číslom A. Na tento dôkaz poukazovali žalovaní vo svojom ostatnom odvolaní z 20. 08. 2017, čo konštatuje aj odvolací súd v napadnutom rozsudku v odseku 8. Prípustnosť dovolania vyvodzovali aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom uviedli, že aj v samotnom odvolaní nastolili právnu otázku týkajúcu sa aplikácie vyvrátiteľnej domnienky dobromyseľnej držby podľa § 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Tá výslovne uvádza, že v pochybnostiach sa držba považuje za oprávnenú, čo odvolací súd pri svojom právnom závere neaplikoval.

4. Žalobcovia vo vyjadrení považovali dovolanie za nedôvodné.

5. Pred rozhodnutím dovolacieho súdu bolo zistené, že pôvodný žalobca 16/ Y. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom naposledy O., Q. XXX/XX dňa XX. XX. XXXX zomrel, preto dovolací súd pokračuje v konaní s jeho právnymi nástupcami označenými v záhlaví ako žalobcovia 16a) až 16c) podľa § 63 ods. 2

CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. V danom prípade žalovaní prípustnosť dovolania založili na ustanovení § 420 písm. f) CSP, ktorým namietali, že súdy nižšieho stupňa nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia vo vzťahu k súdom vykonanému dokazovaniu a hodnoteniu dôkazov (keď zo Štátneho archívu Bytča- pracovisko Dolný Kubín z 03. 12. 2010 vyplýva, že právny predchodca žalovaných platil dane za pôdu vo výmere 10 ha, pričom z odstupnej listiny vyplýva, že mu bolo odovzdaných rovnako necelých 10 ha poľnohospodárskej pôdy).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017, 3Cdo/168/2018). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalovaných, že v konaní (pred odvolacím súdom) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

13. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní

pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

14. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (I. ÚS 243/2007). Pritom je nevyhnutné starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11).

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie pritom vyplýva i povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Právo na spravodlivý proces je naplnené aj tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné, alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

16.1. K porušeniu tohto práva tak môže dôjsť aj tým, že zistenie skutkového stavu je prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť - ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a z nich urobenými skutkovými zisteniami (porov. I. ÚS 6/2018), alebo tým, že prijaté právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, resp. že z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývajú (porov. I. ÚS 243/07).

16.2. V takýchto prípadoch podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní skutkového stavu rešpektoval ústavno-procesné zásady (ako napr. zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto

chybné rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4Cdo/88/2019).

17. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené ohľadom vykonaného dokazovania a hodnotenia dôkazov. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd (v poradí druhým rozhodnutím) konštatoval správnosť odôvodnenia (v poradí druhého) rozsudku súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 CSP). Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) vyplýva, z ktorých dôkazov súd vychádzal a ako ich vyhodnotil, pričom podľa názoru dovolacieho súdu zistené skutkové závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý zdôraznil, že žalovaní neunesli dôkazné bremeno v otázke držby konkrétnych pozemkov (jednoznačne geometrickým plánom alebo iným dôkazom zadefinovanej časti zemského povrchu) ich právnym predchodcom; tieto nedokázali ani len bližšie označiť/vymedziť. Zároveň uviedol, že na nadobudnutie vlastníctva nestačí len vstup do držby, ale jej ujetie sa a výkon držby. Odvolací súd poukázal na odstupnú listinu, kde predmetom prevodu boli spoluvlastnícke podiely k rôznym pozemkom, a nie samostatné „celé“ pozemky, preto zdôraznil, že pri vydržaní spoluvlastníckeho podielu - spoludržbe bolo rozhodujúce, či právny predchodca žalovaných vykonával práva spoluvlastníka (rozhodovanie o spoločnej veci, hospodárenie s ňou) v rozsahu zodpovedajúcom veľkosti podielu. Žalovaní v tejto súvislosti tvrdili faktické užívanie celých pozemkov (čo odvolací súd považoval za odporujúce ich argumentácii o nadobudnutí spoluvlastníckych podielov vydržaním), z dokazovania vyplynulo (najmä výsluch svedka Ž.W. a vyjadrenie žalovanej 4/ na pojednávaní), že skutočný stav užívania pôdy nezodpovedal zápisu v pozemkovom katastri a že právny predchodca žalovaných užíval ten istý rozsah pôdy aj po uzatvorení odstupnej zmluvy. Preto odvolací súd uzavrel, že v dôsledku nesprávneho vymedzenia veľkosti spoluvlastníckych podielov, nedošlo k žiadnej zmene v rozsahu faktického užívania pôdy právnym predchodcom žalovaných, ktorý nevstúpil do držby (užívania) „ďalšej“ pôdy. Preto aj keby sa prehliadli určujúce okolnosti pre ne/vydržanie spoluvlastníckych podielov, nesplnil by ich právny predchodca kumulatívnu podmienku nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. V prejednávanej veci dokazovanie vykonával výlučne súd prvej inštancie, ktorý dôkazy aj hodnotil a ustálil skutkový stav. Odvolací súd nevykonával dokazovanie, neprehodnocoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, nemohol teda dospieť k inému zisteniu skutkového stavu. Vychádzajúc z vyššie uvedených záverov preto nebolo ani potrebné, aby sa odvolací súd vyjadroval k tomu, prečo súd prvej inštancie neprihliadol na potvrdenie Štátneho archívu Bytča - pracovisko Dolný Kubín z 08. 01. 2010. Na okraj dovolací súd uvádza, že žalovaní mali možnosť uvedenú vadu namietať už v predchádzajúcich odvolaniach, nakoľko v predchádzajúcom rozhodnutí súdu prvej inštancie sa predmetný vykonaný dôkaz uvádza.

17.1. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľov, ktorí preto neopodstatnene namietali existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. K námietke dovolateľov, že odvolací súd mal vo veci vykonať dokazovanie potvrdením Štátneho archívu Bytča - pracovisko Dolný Kubín z 08. 01. 2010, dovolací súd uvádza, že odvolací súd nezhliadol potrebu zopakovať vo veci dokazovanie. Z ustanovenia § 384 CSP, podľa ktorého ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám, vyplýva, že odvolací súd je oprávnený, ale nie povinný zopakovať dokazovanie. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia je zřejmé, že skutočný stav veci tak, ako ho zistil prvoinštančný súd, považoval za dostačujúci pre svoje rozhodnutie. Ani týmto postupom odvolacieho súdu teda nedošlo k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

19. K procesným právam strany sporu nepatrí, aby bol súdom vykonaný každý ňou navrhnutý dôkaz alebo dôkaz, o ktorom sa procesná strana subjektívne domnieva, že by mal byť súdom vykonaný. Rozhodovanie o tom, ktoré z dôkazov budú vykonané, patrí vždy výlučne súdu, a nie účastníkovi konania. Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napríklad preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné), nemôže to byť považované za postup znemožňujúci procesnej strane uskutočňovať jej procesné oprávnenia v zmysle § 420 písm. f) CSP (3Cdo/26/2017).

20. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového (i skutočného) stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

21. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie strán sporu (účastníkov konania). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strán sporu (R 125/1999).

22. Nevykonanie dôkazu nie je postupom, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/96/1999). Najvyšší súd to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (porov. R 125/1999). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania (dopadajúcej na dané konanie), ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

23. Najvyšší súd pre úplnosť ešte uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

24. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

25. Prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP preto nevyplýva.

26. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

27. Pre uvedenú procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b) CSP pripúšťa dovolanie, má

mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Zároveň musí ísť potom o právnu otázku, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí v zmysle § 432 CSP: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

28. Uvedeným spôsobom dovolateľa v tejto veci nepostupovali, keď právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom nedefinovali. Dovolací súd v snahe autenticky porozumieť dovolaniu žalovaných (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) skúmal, či nie je možné vyabstrahovať túto právnu otázku z dovolania ako celku (postupujúc podľa § 124 ods. 1 CSP) bez toho, aby bola znevýhodnená procesná protistrana, avšak bezúspešne.

29. Z dovolania žalovaných vyplýva, že žiadajú vyriešiť právnu otázku, ktorú oni (nie odvolací súd) nastolili v odvolaní a to, že v pochybnostiach sa držba považuje za oprávnenú. Odvolací súd takúto právnu otázku neriešil, nakoľko mal preukázané, že právny predchodca žalovaných nikdy nevykonával spoluvlastnícke práva v časti spoluvlastníckych podielov, ktoré mu na základe odstupnej listiny (absolútne neplatného právneho úkonu) nepatrili a tiež, že nikdy nevstúpil do držby iných pozemkov ako pred uzavretím odstupnej listiny. Keďže dovolatelia jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom nedefinovali právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP a túto sa nepodarilo z dovolania vyabstrahovať ani dovolaciemu súdu, nemohol dovolací súd svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o právnej otázke, ktorú mali na mysli. Dovolací súd tak uzatvára, že dovolatelia nevymedzili dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 432 a preto ich dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

30. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaných v časti, v ktorej namietali vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. V časti, v ktorej namietali nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP podané dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.